

Ion PARHON

Lumea ca un balamuc

În seara când **Henrik Hamlet Hospital** (regia Piotr Borowski, Studium Teatralne, Polonia) a fost programat în Festivalul sibian, publicul, un public mai ales tânăr, a luat cu asalt vechea biserică gotică de la Cisnădioara, spre a vedea un spectacol ce se anunța electrizant încă de la repetiția unde puține priviri indiscrete au putut pătrunde, realizatorii punând stavilă oricărei încercări de a obține imagini cu camera tradițională de filmat sau cu aparatele minuscule de fotografiat. Faptul că am reușit să văd această reprezentație mi s-a întipărit în memorie ca un privilegiu și ca o autentică bucurie din zona performanțelor Festivalului, răsplătind cele 30 de minute de „alpinism” pe scările rar luminate, sub rafalele unei ploii reci, mai degrabă întâlnită în lunile de toamnă.

În decorul aspru al pietrei, ne întâmpină o ambianță potrivită în egală măsură pentru o „abație”, fapt sugerat de veșmintele unor personaje feminine, dar mai degrabă pentru un „spital psihiatric”, așa cum ne-o indică halatele albe și dialogul dintre cei care conduc firele unui straniu „teatru în teatru”. În centrul acestei povești, un tânăr acuzat de uciderea tatălui său vitreg. Un personaj stresat și stresant, abulic și fascinant, bântuit când de coșmarurile în miezul cărora își imaginează că este celebrul balerin Nijinski, când de elanurile, de ispitele erotice ori de spaimile provocate de reacțiile celor din „spital”. Printre aceștia, tineri și tinere, în fapt pacienți și subalterni ai medicului-șef, viermuiesc în jurul protagonistului, întrupând o insolită „terapie” menită a-i întreține lui Henryk iluzia născută dintr-o falsă memorie afectivă. Uluitoarea pasiune și virtuozitatea cu care eroul își trăiește „rolul” principal din acest joc de-a viața și de-a teatrul, printr-o demonstrație seducătoare de mișcare expresivă și dans cu explozii temperamentale bine nuanțate prin cuvânt, mimică și gest, îi „contaminează” pe cei din jur, încât îngemănarea dintre luciditate și delir cuprinde toate personajele. În acest context, are loc un neașteptat „experiment”, în cadrul căruia povestea vieții lui Henryk este „redevelopată” într-o surprinzătoare consonanță cu drama prințului Hamlet. Totul se relevă ca o halucinantă și totodată convingătoare interferență între nebunia acestui univers uman și nebunia lumii noastre din începutul mileniului trei.

Prima impresie a fost aceea a unui spectacol deloc nimerit din întâmplare în decorul baroc de la Cisnădioara, ci perfect integrat ambianței medievale, din care se naște un mesaj cutremurător, depășind barierele timpului și ale spațiului, cu deschidere manifestă către ipostazele alienării și către interogațiile omului contemporan. Dincolo de această iscusită aducere a discursului artistic la un spațiu „necosmetizat”, spectacolul impresionează printr-un dinamism îndrăcit, cu diabolice schimbări de ritm și muzicalitate, cu o cursivitate rar contrazisă de câte un racord mai anevoios între scene și cu o forță energizantă ce se transmite în chip memorabil. Dacă interpretul principal, Dawid Zakowski, și-a apropiat, pe bună dreptate, admirația spectatorilor, manifestată zgomotos, în final, minute în șir, pentru calitățile sale excepționale de actor și dansator, cu aceeași generoasă căldură au fost exprimate și

aprecierile la adresa tuturor membrilor trupei, din care, am aflat cu surprindere, câteva tinere erau studente în ultimul an la... teatrologie. Cu greu mi-aș putea închipui ca printre mai tinerele mele colege de breaslă să se afle persoane capabile de un asemenea travaliu actoricesc, în care efortul fizic stupefiant și mijloacele de expresie teatrală bine stăpânite să conducă împreună la o asemenea performanță !

Din păcate, și deloc surprinzător pentru festival, în acea seară „concurența” a lovit chiar două trupe din aceeași țară, Polonia, două spectacole remarcabile, căci paralel cu reprezentația pe care am „prins-o” noi, în Sibiu, la parcare din fața Sălii de sport „Transilvania”, avea loc spectacolul cu *Purcelușii*, cel care pe alocuri îți evoca universul din *Ferma animalelor*, cartea lui Orwell. Nu regret, însă, că pașii m-au purtat la înălțimea Cisnădioarei și a spectacolului despre „balamucul” timpului nostru.

Cinci filme într-un act de cultură

Dacă prin cele peste 350 de manifestări cultural-artistice, reprezentând 71 de țări, găzduite în 43 de locații, medii tradiționale ori spații de joc neconvenționale (străzi, piețe, parcuri, săli de sport, situri istorice, catedrale, cluburi, cafenele etc.), la cea de-a 13 ediție, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu a înregistrat un veritabil record, se poate spune că, de această dată, și S.R. de Televiziune, ca asociat al principalului producător, Fundația „Democrație prin cultură”, și-a apropiat atributul unei performanțe fără precedent, prin Agenda zilnică a festivalului, transmisă de TVR Cultural, și realizarea unui număr de cinci documentare artistice consacrate întregului eveniment, unor secțiuni distincte ori semnificațiilor generoase oferite de cele mai importante activități cuprinse în acest uriaș maraton al artelor. Primul dintre ele, difuzat pe TVR 1, dedicat Festivalului în ansamblu, a scos în evidență varietatea impresionantă a manifestărilor, interferența spectacolului artistic de diferite genuri cu activitățile teoretice (expoziții, conferințe de presă, ateliere, colocvii și prelegeri susținute de eminente personalități culturale din țară și din străinătate) capabile adeseori să-și apropie meritele unui veritabil act de cultură, relația dintre configurațiile urbanistice ale burgului medieval, aflat în plin șantier de restaurare, și disponibilitățile nelimitate pentru valorificarea lor dintr-o perspectivă estetică modernă (cum a și remarcat excelentul scenograf Jean-Guy Lecat), particularitățile unor producții-eveniment și opiniile realizatorilor sau ale participanților cu privire la contribuția acestora la dialogul multicultural și la evoluția artei teatrale etc.

Trei documentare artistice se referă în mod distinct la „Sezonul rusesc” (o premieră în festival), realizat în strâns parteneriat cu „Golden Mask”, cel mai mare festival din Federația rusă, cuprinzând două spectacole de teatru, patru spectacole-lectură, lansări de cărți (*Zece ani de teatru rus contemporan*) și conferințe, la manifestările găzduite în secțiunea „Spectacole în cetăți și situri istorice” și, în fine, la „Spectacolele de stradă”, secțiune mai bogată în acest an, ce va ocupa un loc de prim-plan în 2007, având în vedere faptul